

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์

ฉบับที่ ๔๐/๕๖

๑๕ - ๒๑ ก.ค.๕๖

ความรุนแรงครั้งใหม่ในอียิปต์

โมฮัมเหม็ด มอร์ซี ยุติบทบาทการเป็นประธานาธิบดีอียิปต์ หลังดำรงตำแหน่งได้เพียงปีเดียว โดยนายมอร์ซีถูกพลเอก อับดุล ฟัตตาค์ อัล-ซีซี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของอียิปต์ ประกาศปลดออกจากตำแหน่งในวันที่ ๓ ก.ค.๕๖ หลังเกิดการชุมนุมประท้วงรอบใหม่ของประชาชนผู้ต่อต้านมอร์ซีจนนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือด ซึ่งได้มีคำถามตามมาว่า เกิดอะไรขึ้นกับอียิปต์ เหตุใดมอร์ซีซึ่งเป็นประธานาธิบดีพลเรือนคนแรกที่มาจากการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยต้องประสบชะตากรรมเช่นนี้ อนาคตของอียิปต์จะดำเนินไปในรูปแบบใด และมาตรฐานของสังคมโลกควรจะปฏิบัติต่ออียิปต์อย่างไร

อิทธิพลจาก ARAB SPRING

ในช่วงปลายปี ๒๕๕๓ เกิดการปฏิวัติประชาชนเพื่อโค่นล้มอำนาจผู้นำ ในหลายประเทศแถบตะวันออกกลางและตอนเหนือของแอฟริกา หรือที่รู้จักกันในชื่อ ARAB SPRING ซึ่งขยายอิทธิพลมาถึงอียิปต์เมื่อวันที่ ๒๕ ม.ค.๕๔ ประชาชนหลายล้านคนออกมาชุมนุมกันตามเมืองใหญ่ เพื่อขับไล่ประธานาธิบดีมูบารัค ซึ่งปกครองประเทศมายาวนานกว่า ๓๐ ปี การชุมนุมสงบลงเมื่อวันที่ ๑๑ ก.พ.๕๔ เมื่อมูบารัค ประกาศลาออกจากตำแหน่งหลังการปราบปรามจนทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า ๘๔๖ คน และมีผู้บาดเจ็บกว่า ๖,๐๐๐ คน พร้อมกับตั้งรัฐบาลทหารเพื่อรักษาการและจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีในวันที่ ๔ มิ.ย.๕๕ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายโมฮัมเหม็ด มอร์ซี ผู้สมัครจากกลุ่มภราดรภาพมุสลิม (Muslim Brotherhood: MB) ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านวิศวกรรมศาสตร์จากสหรัฐ เป็นผู้ชนะโดยได้รับคะแนนเสียงสูงสุด ร้อยละ ๕๑.๗๓ และทำพิธีสาบานตนรับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๙ มิ.ย.๕๕ สร้างประวัติศาสตร์เป็นผู้นำอียิปต์คนแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยสมบูรณ์ และเป็นประธานาธิบดีคนที่ ๕ ของประเทศ ทำให้ประชาชนจำนวนมากเริ่มมีความหวังว่าบ้านเมืองของพวกเขาจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

การเมืองอียิปต์ภายใต้การนำของ “โมฮัมเหม็ด มอร์ซี”

ตลอด ๑ ปีที่ผ่านมา นโยบายการบริหารประเทศของนายมอร์ซีไม่ประสบผลสำเร็จ อาทิ การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ กระตุ้นการท่องเที่ยว การปฏิรูปสื่อ และลดการแบ่งแยกทางเพศ อีกทั้งยังมีความพยายามในการปกครองประเทศแบบอำนาจนิยม ด้วยการรวบอำนาจเบ็ดเสร็จมาอยู่ที่ผู้นำเพียงผู้เดียวไม่ต่างจากเผด็จการ เริ่มโดยการที่นายมอร์ซีสั่งปลด ๒ ผู้นำคนสำคัญของ

กองทัพ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเริ่มวิตกกังวลกับผู้นำซึ่งมีกลุ่มภราดรภาพหนุนหลังโดยกลัวว่าอียิปต์จะกลายเป็นรัฐอิสลามตามแบบ

อิหร่าน ต่อมานายมอร์ซีได้มีการออกกฎหมายเพิ่มอำนาจให้ตนเองเมื่อเดือน พ.ย.๕๕ ซึ่งสร้างความผิดหวังและไม่พอใจให้แก่ประชาชนเป็นอันมาก เนื่องจากการที่ทะเลาะแค้นเสียงให้มอร์ซีด้วยความหวังว่าจะพ้นจากการปกครองด้วยระบอบเผด็จการของนายมูบารัค แต่กลับต้องเจอกับการปกครองแบบเผด็จการของนายมอร์ซีอีกครั้ง

ต่อมาในวันที่ ๓๐ มิ.ย.๕๖ เกิดการประท้วงใหญ่ขึ้น โดยในช่วงแรกดำเนินไปอย่างสงบเรียบร้อย จนกระทั่งเกิดมีกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาลถูกสังหาร จึงทำให้วันต่อมากลุ่มผู้ประท้วงเข้าไปทำลายอาคารที่ทำการของฝ่ายภราดรภาพมุสลิมในกรุงไคโร ซึ่งกองทัพอียิปต์ได้ออกมาประกาศเส้นตายภายใน ๔๘ ชม.ว่าจะเข้าทำการแทรกแซงหากรัฐบาลยังหาทางจัดการกับความขัดแย้งไม่ได้ ส่งผลให้รัฐมนตรีร่วมรัฐบาลของมอร์ซี ๔ คนประกาศลาออก ในที่สุดเมื่อวันที่ ๓ ก.ค.๕๖ ถึงกำหนดเส้นตายของกองทัพ นายมอร์ซีถูกสั่งกักตัวไว้ในค่ายทหารของกองกำลังพิทักษ์สาธารณรัฐ โดยพลเอกอับดุล ฟัตตาค์ อัล-ซีซี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของอียิปต์ ประกาศปลดนายมอร์ซีออกจากตำแหน่งและแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ อัดลี มานซูร์ (Adly Mansour) ขึ้นรักษาการในตำแหน่งประธานาธิบดีแทน

ก้าวต่อไปของกองทัพอียิปต์

พลเอกอับดุล ฟัตตาห์ อัล-ซีซี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของอียิปต์ ประกาศนำอียิปต์กลับสู่กระบวนการประชาธิปไตยอีกครั้ง หลังจากประกาศปลดนายมอร์ซี จากตำแหน่ง ซึ่งคำประกาศของกองทัพอียิปต์มีดังนี้

ระงับการใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว ตั้งคณะกรรมการซึ่งมีสมาชิกจากทุกภาคส่วนของสังคม และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่งตั้งนายอ็ดลี มานซูร์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่รักษาการประธานาธิบดี และแต่งตั้งนายโมฮัมเหม็ด เอลบาราเด อดีตนักการทูตนานาชาติ เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๘ และเป็นบุคคลสำคัญที่ต่อต้านขบวนการภราดรภาพมุสลิม เข้ารับตำแหน่งรองประธานาธิบดีรับผิดชอบกิจการต่างประเทศ พร้อมจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาและประธานาธิบดีในอีก ๖ เดือนข้างหน้า นอกจากนี้ ประธานศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจในการออกกฎหมายรัฐธรรมนูญ และตั้งรัฐบาลแห่งชาติ ตลอดจนปฏิบัติตามกฎจริยธรรมของสื่อ เพื่อให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชน อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญต้องริบเร่งอนุมัติร่างกฎหมายเลือกตั้งรัฐสภา และเริ่มการเตรียมการเพื่อการเลือกตั้ง ตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ และสุดท้ายให้สิทธิประชาชนในการชุมนุมประท้วงอย่างสงบ **อนาคตอันคลุมเครือของอียิปต์**

เป็นที่แน่นอนว่าการบริหารประเทศภายใต้กองทัพไม่สามารถปกครองอียิปต์ได้ตลอดไป จำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยเร็วที่สุด แต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือกลุ่มภราดรภาพมุสลิม ซึ่งได้รับคะแนน ร้อยละ ๕๑.๗๓ ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา จะได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมแข่งขันในสนามเลือกตั้งหรือไม่ หากภราดรภาพมุสลิมไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ยอมลงสมัครรับเลือกตั้งภายใต้การกำกับเลือกตั้งของฝ่ายทหาร การเลือกตั้งก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ถ้าพรรคภราดรภาพมุสลิมลงแข่งขันในสนามเลือกตั้งในครั้งนี้ แล้วหากได้รับชัยชนะจนขึ้นมาปกครองประเทศอีกครั้ง ปัญหาของอียิปต์อาจจะกลับไปสู่รูปแบบเดิม จนนำไปสู่การประท้วงอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม เรื่องของการเลือกตั้งจะเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ ยังต้องรอดูสถานการณ์กันต่อไป เหตุการณ์ในอียิปต์นับจากนี้ไปอาจเลวร้ายลงกว่าเดิมได้ เพราะถึงแม้แกนนำของกลุ่มภราดรภาพมุสลิมหลายร้อยคนถูกจับกุม และนายมอร์ซีเองก็ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของทหาร แต่ก็เป็นความเป็นไปได้ที่จะมีการปลุกระดมมวลชนมาประท้วงบนท้องถนน เพื่อแสดงพลังของฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลหรือในกรณีเลวร้ายที่สุด หากกลุ่มภราดรภาพมุสลิมถูกกดดันจนถึงที่สุดอาจหันไปใช้วิธีการไต่ต้อนสู้กับกองทัพ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากแนวร่วมภราดรภาพในประเทศอื่นๆ ที่แต่ละกลุ่มมีกองกำลังเป็นของตัวเอง และยังเป็นพันธมิตรกับกลุ่มก่อการร้ายหลายกลุ่ม

จนอาจนำไปสู่สงครามกลางเมืองครั้งที่ร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์อียิปต์ก็เป็นได้

กรณีอียิปต์ : มาตรฐานการปฏิบัติของสังคมโลก

เหตุการณ์ในอียิปต์ได้สร้างกระแสตื่นตัวไปทั่วโลก แต่ที่นำไปทั่วโลกก็คือไม่มีชาติใดเลยที่ประณามการรัฐประหารครั้งนี้ และยิ่งไปกว่านั้น ดูเหมือนว่าทั้งสื่อและรัฐบาลส่วนใหญ่จะหลีกเลี่ยงการเรียกปฏิบัติการทางทหารในครั้งนี้ว่าเป็นการ "รัฐประหาร" ใดๆ ที่การประกาศปลดและควบคุมตัวประธานาธิบดี การนำทหารออกมาตรึงกำลังในกรุงไคโร และการประกาศปิดสถานีโทรทัศน์ของรัฐบาลหลายแห่ง ไม่มีทางหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่นไปได้นอกจากเป็นการรัฐประหาร โดยท่าทีของสหรัฐฯ นั้นนายบารัค โอบามา ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ออกแถลงการณ์แสดงความกังวลต่อสถานการณ์ในอียิปต์ และเรียกร้องให้ทหารคืนอำนาจสู่ประชาชนผ่านการเลือกตั้ง และจัดตั้งรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยโดยเร็ว โดยไม่มีคำว่า "รัฐประหาร" และไม่มีมีการประณามกองทัพอียิปต์แม้แต่คำเดียว ในขณะที่นายบันคิมูน เลขาธิการสหประชาชาติเรียกการปฏิบัติการทางทหารครั้งนี้ว่า "การแทรกแซงทางทหาร" จึงควรตั้งคำถามต่อประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ ว่ามาตรฐานการปฏิบัติต่อสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ ควรจะเป็นเช่นไร ในขณะที่เมื่อเกิดการรัฐประหารในประเทศอื่นๆ สหรัฐฯ รวมทั้งประชาคมโลกก็ล้วนแล้วแต่ออกมาประณามทั้งสิ้น แต่เหตุใดกรณีที่เกิดขึ้นในอียิปต์จึงไม่เป็นเช่นนั้น หรือสามารถยอมรับการใช้วิธีที่ขัดต่อประชาธิปไตยอย่างสิ้นเชิงอย่างการรัฐประหารได้ เพื่อปกป้องประเทศจากการยึดครองของกลุ่มเคร่งศาสนา ซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสหรัฐฯ ทั้งๆ ที่เป็นกลุ่มที่คนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นเลือกมากก็ตาม...☺

ข้อมูลอ้างอิง

พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. ความร่อแร่ของอนุรักษ์นิยมอียิปต์. <http://www.pchanneltv.com/knowledge-id5798.html>.

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

วิษณุ ศิริอาชารุ่งโรจน์. อนาคตคลุมเครือของอียิปต์.

<http://www.dailynews.co.th/article/84/217132>.

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ทำไมนานาชาติไม่ประณาม 'รัฐประหาร' อียิปต์? <http://news.voicetv.co.th/global/74484.html>. ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

อียิปต์หลังรัฐประหาร ก้าวไปไหนก็ไม่เจอทางออก. <http://news.voicetv.co.th/global/74523.html>. ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

"EGYPT IN CRISIS : From Arab Spring to Coup d'etat 2013". <https://www.facebook.com/akradej.pratepusanond>.

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖